

Nr 180.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1932.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 6 juni 1925 med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sam Larsson.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m.

Häri genom förordnas, att 1 § i förordningen den 6 juni 1925 med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m. skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

1. Har befattningshavare vid polisväsendet utan eget förvällande i tjänsten åsamkats skada och därigenom blivit hindrad att tjänstgöra, må på grund därav intill dess skyldighet för befattningshavaren att avgå ur tjänsten inträtt någon minskning i honom tillkommande löneförmåner icke äga rum, förrän sex månader förflutit från dagen för skadans inträffande, och, för ordinarie befattningshavare, icke med mera än hälften av löneförmånerna.

2. Har befattningshavare förbjudits att tjänstgöra till förekommande av smittofara, må på grund därav intill dess skyldighet för befattningshavaren att avgå ur tjänsten inträtt någon minskning i honom tillkommande löneförmåner icke äga rum, förrän sex månader förflutit från det förbudet meddelades, och, för ordinarie befattningshavare, icke med mera än hälften av löneförmånerna.

3. Har befattningshavare av behörigen styrkt sjukdom i andra fall än som avses under 1 mom. blivit hindrad att tjänstgöra, må, på grund därav intill dess skyldighet för befattningshavaren att avgå ur tjänsten inträtt eller ock, vad angår icke-ordinarie befattningshavare, hindret kvarstått i sex månader, av de honom tillkommande löneförmånerna avdragas högst hälften.

4. Har befattningshavare avstängts från eller försatts ur tjänstgöring eller tagits i häkte och hava i anledning härav löneförmåner innehållits för befattningshavaren, skall, därest han sedermera helt frikännes från den förseelse eller det brott, som varit i fråga, vad sålunda innehållits till befattningshavaren utbetalas.

5. Med befattningshavare vid polisväsendet avses i denna förordning befattningshavare, vilken tillsättes i den ordning, som i 11 § 1—4 mom. i lagen om polisväsendet i riket finnes föreskriven.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1932.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMBIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet Larsson anför:

Då jag den 9 oktober 1931 anhöll om Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla utredningsmän att inom socialdepartementet biträda med fortsatt behandling av frågan om ändrade bestämmelser beträffande ordningspolisens och kriminalpolisens organisation jämte vissa därmed sammanhängande spörsmål ävensom med skyndsamt utarbetande av förslag i dessa ämnen, anförde jag till statsrådsprotokollet, bland annat, att vid ärendets behandling jämväl syntes böra beaktas en del detaljförslag, som framkommit, särskilt genom framställningar från olika sammanslutningar av inom polisväsendet anställda personer.

Sedan jag därefter jämlikt erhållit bemyndigande såsom utredningsmän tillkallat statssekreteraren B. G. H. Hammarskjöld (ordförande), landsfogden i Stockholms län W. Bergenfelt, borgarrådet i Stockholm K. G. Ewerlöf, filosofie doktorn S. Hansson i Göteborg samt landssekreteraren, numera t. f. landshövdingen i Malmöhus län Hj. P. Kjäll, upptogos vid överläggningar med utredningsmännen i enlighet med de lämnade direktiven jämväl till behandling bland annat en från *Svenska polisförbundet* den 1 november 1930 till chefen för socialdepartementet inkommen framställning samt en från *riksförbundet för fjärdingsmän och polismän* den 13 februari 1931 till socialdepartementet inkommen, till Konungen ställd framställning, vilka båda framställningar åsyfta ändringar i skilda avseenden i polisorganisationen och polismännens ställning.

På grundval av dessa överläggningar utarbetades i november 1931 inom departementet en promemoria, upptagande de i bland annat nämnda båda framställningar gjorda yrkandena, samlade under särskilda punkter, med angivande vid vissa punkter, att någon åtgärd icke ansetts för det dåvarande kunna ifrågakomma, under det att på andra punkter närmare utredning förmodats böra äga rum och vissa möjligheter till lösning antytts. Denna promemoria (i det följande benämnd *1931 års promemoria*) remitterades för yttrande till samtliga länsstyrelser ävensom till föreningen Sveriges landsfogdar, föreningen

Inledning.

Sveriges landsfiskaler, föreningen Sveriges stadsfiskaler, Svenska polisförbundet och riksförbundet för fjärdingsmän och polismän.

Sedan yttranden (här benämnda *1931 års yttranden*) inkommit och behandlats vid förnyade överläggningar med utredningsmännen, upprättade dessa i januari 1932 en ny promemoria (i det följande kallad *1932 års promemoria*) inefattande närmare utredning och förslag på de punkter, där i anledning av de båda framställningarna och nyss avsedda yttranden över den första promemorian ansetts böra nu vidtagas åtgärder, till vilka kräves riksdagens medverkan. Över 1932 års promemoria hava till följd av remissresolution den 26 januari 1932 utlåtanden avgivits av överståthållarämbetet, statskontoret, riksräkenskapsverket och allmänna civilförvaltningens lönenämnd (*1932 års yttranden*).

1932 års promemoria behandlade tre frågor, nämligen *om löneavdrag vid sjukdom, om lön vid avstängning från tjänstgöring samt om reseersättningar åt landsbygdens polismän*. Beträffande sistnämnda fråga, som avser ändring av de grunder angående resekostnadsersättning till fjärdingsman eller annan polisman, vilka för närvarande äro stadgade i 5 § av kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 342) angående ersättning åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet för vissa av deras verksamhet föranledda utgifter m. m., torde jag få tillfälle återkomma i samband med behandlingen av frågan om storleken av det extra förslagsanslaget till vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet. I detta sammanhang upptager jag till behandling de två förstnämnda frågorna, vilka inbördes hava den gemenskap, att de båda avse ändring av 1 § i förordningen den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m.

1. Löneavdrag vid sjukdom.

Förbundens yrkanden.

Polisförbundet hemställde, att avdrag å polisman — däri inbegripen jämväl extra polisman — tillkommande löneförmåner icke måtte få äga rum i andra fall eller efter andra grunder än som föreskrivits för befattningshavare i avlöningsreglementet den 20 maj 1927 (nr 170) för officerare och underofficerare samt civilmilitära befattningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet.

Härmed åsyftades i första hand bestämmelserna angående löneavdrag vid sjukdom. *Riksförbundet* yrkade i detta avseende, »att vid åsamkad skada eller sjukdom minskning i löneförmånerna icke må äga rum intill dess pension blivit ordnad».

Gällande bestämmelser.

Nämnda *avlöningsreglemente* innehåller (14 §) i fråga om löneavdrag vid sjukdom samma bestämmelser som avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (16 §). Dessa bestämmelser gälla för ordinarie befattningshavare och innebära i huvudsak följande:

1. Därest befattningshavare av behörigen styrkt *sjukdom, som icke för-*

anletts av olycksfall i tjänsten, hindras att tjänstgöra, äger han åtnjuta oavkortad lön under högst så lång tid av ett och samma kalenderår, att ledigheten för sjukdom tillika med semester eller därmed jämförlig ledighet icke överstiger 45 dagar, men för tid därutöver skall han vidkännas ett tjänstledighetsavdrag till belopp för dag räknat, som i reglementena bestämts för varje löneklass.

2. Har befattningshavare *skadats till följd av olycksfall i tjänsten* och därigenom blivit hindrad att tjänstgöra, skall han, om olycksfallet medfört sjukdom, åtnjuta oavkortad lön så länge sjukdomen varar. Om olycksfallet efter upphörande av därav förorsakad sjukdom medfört förlust av arbetsförmågan, skall han åtnjuta oavkortad lön högst intill dess sex månader förflutit från dagen för olycksfallet men därefter vidkännas nämnda tjänstledighetsavdrag.

3. Har befattningshavare *till förekommande av smittofara förbjudits att tjänstgöra*, må han åtnjuta oavkortad lön högst under sex månader men skall han sedan vidkännas nämnda tjänstledighetsavdrag.

Dessa bestämmelser gälla emellertid endast »för tid, intill dess, enligt vad därom är särskilt stadgat, skyldighet att avgå från tjänsten inträder». Rätten att vid sjukdom åtnjuta nämnda förmåner är således icke obegränsad. För de civila befattningshavarna regleras skyldigheten att ur tjänsten avgå i 6 § i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension. Skyldighet att avgå före uppnådd pensionsålder inträder bland annat då en befattningshavare, efter att under fem på varandra följande år i följd av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden oförmögen till tjänstgöring, samt då en befattningshavare, som träffats av olycksfall i tjänsten, finnes vara för framtiden oförmögen till tjänstgöring. I förra fallet utgår avkortad pension i förhållande till tjänsteåren, dock minst 75 procent av hel pension, i senare fallet utgår hel pension, oavsett tjänsteårens antal.

Beträffande *avlöning åt befattningshavarna vid polisväsendet* äro polisdistrikten icke bundna av några andra allmänna stadganden än dels bestämmelserna i polislagen (8 och 14 §§) att polisdistrikt är skyldigt att »skäligen avlöna» befattningshavarna och att länsstyrelse kan förordna om rättelse, därest bestämd avlöning »uppenbarligen icke är skälig», dels ock bestämmelserna i nyssnämnda förordning den 6 juni 1925 med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m. (i det följande kallad polislöneförordningen).

Denna förordning innehåller icke i likhet med de nämnda avlöningsreglementena någon allmän reglering av polismännens lönevillkor utan endast vissa *minimiregler*. I proposition nr 58 till 1925 års riksdag med förslag till, bland annat, förevarande förordning anfördes härom:

Förevarande förslag innefattar allenast vissa minimiregler, som ansetts böra fastslås i personalens intresse. Sannolikt skulle redan de i den föreslagna lagen om polisväsendet i riket förefintliga bestämmelserna om skyldighet att låta personalen åtnjuta skälig lön och pension leda därtill, att ungefär de här upptagna reglerna utan särskilt stadgande skulle bliva genomförda. Emeller-

tid torde det bl. a. för att personalens villkor icke skola bliva alltför olika å olika orter vara lämpligt att upptaga vissa minimiregler, om vilkas skälighet tvekan icke kan råda och som icke hava avseende å löners och pensioners belopp.

Det bör erinras, att efter polislagens tillkomst möjligheterna för länsstyrelserna att genomföra skäliga lönevillkor minskats genom en lagändring år 1929, varefter länsstyrelse äger ingripa för rättelses vinnande endast då bestämd lön *uppenbarligen* icke är skälig.

Förordningens 1 och 2 §§ ha följande lydelse:

1 §.

1. Har befattningshavare vid polisväsendet utan eget förvållande i tjänsten åsamkats skada och därigenom blivit hindrad att tjänstgöra, må på grund därav intill dess skyldighet för befattningshavaren att avgå ur tjänsten inträtt någon minskning i honom tillkommande löneförmåner icke äga rum, förrän sex månader förflutit från dagen för skadans inträffande.

2. Har befattningshavare förbjudits att tjänstgöra till förekommande av smittofara, må på grund därav intill dess skyldighet för befattningshavaren att avgå ur tjänsten inträtt någon minskning i honom tillkommande löneförmåner icke äga rum, förrän sex månader förflutit från det förbudet meddelades.

3. Med befattningshavare vid polisväsendet avses i denna förordning befattningshavare, vilken tillsättes i den ordning, som i 11 § 1—4 mom. i lagen om polisväsendet i riket finnes föreskriven.

2 §.

Ordinarie befattningshavare är berättigad att utan minskning av honom tillförsäkrade löneförmåner årligen, när det kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under en tid av minst fjorton dagar.

Som synes gäller 1 § såväl för extra som ordinarie befattningshavare. En begränsning ligger emellertid här liksom i nämnda avlöningsreglementen däri, att stadgandena inskränkts att gälla »intill dess skyldighet för befattningshavaren att avgå ur tjänsten inträtt», en begränsning som tydligen i vissa avseenden drabbar de extra befattningshavarna mera än de ordinarie. I detta hänseende bör erinras om 2 § 2 och 3 mom. i polisreglementet för riket, vilka mom. ha följande lydelse:

2 §.

2. Ordinarie befattningshavare, som erhållit ständigt förordnande, må i administrativ ordning skiljas från tjänsten allenast på grund av stadgande i detta reglemente eller annan allmän författning eller för vederbörande polisdistrikt eller landstingsområde gällande pensioneringsbestämmelser.

Annan ordinarie befattningshavare må därjämte, om han på grund av mindre gott uppförande eller av annan anledning finnes för tjänsten olämplig, skiljas därifrån, dock med rätt att åtnjuta avlöning under två månader från entledigandet.

Indrages eller ändras ordinarie befattning, är befattningshavaren skyldig att utan minskning av honom tillkommande förmåner för det landstingsområde eller i det polisdistrikt där han är anställd eller i polisdistrikt, till vilket sagda polisdistrikt helt eller delvis blivit hänfört, tjänstgöra å annan, för honom lämplig befattning, där sådan tillbjödes honom.

3. Extra befattningshavare, som varit anställd vid polisväsendet i minst två år i följd, må skiljas från sin anställning allenast av anledning, som i 2 mom. första eller andra stycket avses, eller i följd av indragning eller ändring av befattning; dock äger befattningshavare, som skilts från tjänsten av annan anledning än som avses i 2 mom. första stycket, rätt till avlöning under två månader från entledigandet.

Förordnande för ordningsman må när som helst återkallas.

Annan extra befattningshavare må, när helst tjänsten det kräver, skiljas från sin anställning; dock äger befattningshavare, som skilts från tjänsten av annan anledning än som avses i 2 mom. första stycket, rätt till avlöning under en månad från entledigandet.

För ordinarie befattningshavare regleras skyldigheten att avgå från befattningen jämväl av 3 § i polislöneförordningen. I dennas 1 mom. stadgas skyldighet för sådan befattningshavare att avgå: a) när han uppnått föreskriven pensionsålder; b) om han i följd av skada i tjänsten finnes vara för framtiden oförmögen att behörigen sköta sin befattning; c) om han i annat fall än som avses under b) på grund av skada eller sjukdom under fem på varandra följande år varit oförmögen att tjänstgöra mera än $\frac{4}{5}$ av den tid, som det eljest ålegat honom att tjänstgöra, och finnes vara för framtiden oförmögen att behörigen sköta sin tjänst; d) vid viss längre avstängning ur tjänsten på grund av smittofara. Vid avgång ur tjänsten av dessa anledningar föreligger enligt 3 mom. rätt till pension.

Utöver vad nu nämnts innehåller polislöneförordningen inga stadganden angående polismännens rätt till lön. Således saknas alla allmänna bestämmelser om rätt till bibehållande av lön eller viss del därav under vanlig sjukdom samt rörande löneförmåner efter de första sex månaderna vid skada i tjänsten eller tjänstgöringsförbud till förekommande av smittofara. (I fråga om skada i tjänsten bör dock erinras, att lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är att tillämpa å befattningshavare vid polisväsendet och således i viss mån kan utfylla personalens förmåner i detta avseende.)

Polisförbundet erinrade i motiveringen till sin hemställan, att de meddelade bestämmelserna icke hindrade vederbörande polisdistrikt att vid vanlig sjukdom genast och vid fall av olycksfall i tjänsten efter sex månader avdraga hela lönebeloppet. I större och medelstora städer skedde visserligen icke detta men däremot oftast i mindre städer liksom å landsbygden. Detta verkade synnerligen hårt och vore icke rättvist, i synnerhet som en polisman, som drabbades av sjukdom, ofta torde ha ådragit sig denna i tjänsten, även då detta icke fullt kunde styrkas.

Polisförbundet.

I 1931 års promemoria yttrades i denna fråga, efter en redogörelse för i 1931 års promemoria.

I huvudsak nyss upptagna omständigheter, följande:
De i detta avseende anförda klagomålen synas vara förtjänta av uppmärksamhet. Formellt sett synes hinder icke möta att skärpa minimikraven i polislöneförordningen på så sätt, att till 1 § fogas en bestämmelse av innehåll, att därest befattningshavare av behörigen styrkt sjukdom i andra fall än som avses under 1 mom. blivit hindrad att tjänstgöra, må, intill dess skyldighet för befattningshavaren att avgå ur tjänsten inträtt, av de honom tillkommande lö-

neförmånerna avdragas högst viss andel, exempelvis hälften. Då man ifrågasätter en skärpning av polislöneförordningen bör man tydligen framgå med stor försiktighet, eftersom — enligt vad erfarenheten givit vid handen — bestämmelserna i denna förordning lätt få konsekvenser för kommunerna även i fråga om andra kommunalanställda. Bestämmer man den andel, som högst får avdragas, till så stor del av lönen som hälften och stadgar man icke ens för den första tiden någon rätt till hela lönen, såsom för statens befattningshavare gäller och såsom beträffande de större städernas polis i regel torde vara fallet, synes emellertid ett sådant stadgande vara synnerligen rimligt. Stadgandet synes icke kunna innebära någon risk för missbruk men ändock vara ägnat att bereda i någon mån ökad trygghet åt befattningshavarna. För de särskilda polisdistrikten synes ett dylikt stadgande ej heller kunna bli mera betungande än skäligt är. Statsbidrag utgår nämligen till avlöning åt såväl den sjuke som hans vikarie och detsamma utgår även för vikarien med den andel som gäller i fråga om statsbidrag för den ifrågavarande tjänsten. Att 15 § 2 mom. i polislagen — vari beträffande landsbygden stadgas, att staten bidrager med hälften till kostnaden för avlöning åt den som »innehar eller uppehåller ordinarie befattning» samt med en femtedel till kostnaden för avlöning åt den som »innehar eller uppehåller icke ordinarie befattning» — skall tolkas på detta sätt, torde framgå av referat nr 18 i Regeringsrättens årsbok 1931. Om en ordinarie polisman beviljas sjukledighet samt hans lön nedsättes och en vikarie anställs mot viss lön, skall staten således bidraga med hälften av den sjuke polismannens bibehållna lön samt hälften (ej $\frac{1}{5}$) av vikariens lön. Motsvarande lärar gälla vid semesterledighet.

En särskilt med hänsyn till olycksfallsförsäkringen mindre betydelsefull men ändock nödvändig konsekvens av ett stadgande av ifrågasatt innehåll bleve den, att för de fall, som avses med nuvarande 1 och 2 mom. i polislöneförordningen, vederbörande även efter de sex månaderna skulle få bibehålla minst hälften av lönen.

1931 års yttranden.

De över 1931 års promemoria hörda myndigheterna och föreningarna uttalande allmänt sin anslutning till en författningsändring i den riktning, som sålunda ifrågasatts, merendels under påpekande av att en sådan ändring vore påkallad av rättvisa och billighet. Endast länsstyrelserna i Uppsala och Malmöhus län uttalade betänkligheter mot förslaget. *Länsstyrelsen i Uppsala län* anförde bland annat: Frågan om sjukavlöning vore icke alldeles betydelslös för kommunerna. Huru rimligt önskemålet än vore från befattningshavarnas sida, måste man dock, med kännedom om landskommunernas för närvarande särskilt svaga bärkraft, hysa starka betänkligheter mot att tvångsvis ålägga dem en ny förpliktelse. Genom sjukförsäkring kunde befattningshavarna bereda sig trygghet för jämförelsevis liten kostnad. I de avlöningsbestämmelser, som blivit fastställda för fjärdingsmansdistrikt på länets landsbygd, hade bestämmelser av ifrågavarande art icke intagits. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* påvisade, att i den mån polisdistrikten hittills fattat beslut i ifrågavarande avseende — vilket i huvudsak vore fallet endast beträffande städerna — dessa beslut innefattade större förmåner för personalen än i promemorian föreslagits. Ett genomförande av förslaget kunde således tänkas ge distrikten anledning att revidera sina beslut i en för personalen ofördelaktig riktning. Bortsett härifrån förtjänade anmärkas, att personalens anspråk på lön under annan sjukdom än sådan, som orsakats av

olycksfall i tjänsten, icke kunde baseras på samma starka grund som t. ex. rätt till semester eller pension. Vidare kunde nog förväntas, att personalen även i landsbygdsdistrikten på frivillighetens väg bereddes förmåner i ungefärligen samma omfattning som i städerna. Av dessa skäl ansåge länsstyrelsen sig icke böra för närvarande förorda, att för distrikten infördes en obligatorisk bestämmelse om rätt till viss lön.

Länsstyrelsen i Östergötlands län erinrade, att den — under framhållande av att ett stort behov otvivelaktigt föreläge att på ett mera enhetligt sätt än vad nu vore förhållandet reglera såväl polismännens rätt till avlöning under olika kategorier av tjänstledigheter som vikariens avlöningsförhållanden under dessa ledigheter — i skrivelse till statens organisationsnämnd den 28 mars 1931 gjort framställning om åtgärder i detta syfte. Därest emellertid denna angelägenhet icke inom den närmaste tiden vunno lösning i hela dess vidd, ansåge länsstyrelsen en förbättring av polismännens rätt till avlöning under sjukledigheter i allt fall böra genomföras, ungefärligen på det sätt som i promemorian föreslagits.

Länsstyrelsen i Västerbottens län erinrade, att för länets vidkommande uppgjorts ett normallönereglemente, som av polisdistrikten antagits oförändrat eller med mindre ändringar. Då detta reglemente jämväl innehölle bestämmelser om löneavdrag vid sjukdom, förefunnes för länets del icke behov av allmänna bestämmelser. Länsstyrelsen hade emellertid intet att erinra mot den ifrågasatta ändringen i polislöneförordningen.

I fråga om det närmare innehållet av de ifrågasatta bestämmelserna framställdes några erinringar.

Länsstyrelsen i Stockholms län åberopade sålunda i denna del ett av *landsfogden i länet* avgivet yttrande, vari anfördes — efter framhållande av att en bestämmelse sådan som den föreslagna vore välbehövlig — att det syntes som om en så kraftig reducering av lönen som till hälften vore betänklig, åtminstone för ordinarie fjärdingsmän, i synnerhet med hänsyn till att dessa omhänderhade en icke obetydlig uppbörd av allmänna medel. Det syntes därför skäligt, att de under sjukdom, åtminstone under de första sex månaderna, finge behålla $\frac{2}{3}$ av lönen.

Länsstyrelsen i Kalmar län ifrågasatte, huruvida icke polismännen borde få åtnjuta oavkortad lön under högst så lång tid under ett och samma kalenderår, att ledigheten för sjukdom tillika med semester icke överstege 30 dagar, samt om icke lämpligen avdraget vid tjänstledighet för sjukdom i varje fall borde *fastställas* till exempelvis hälften av lönen.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län förklarade sig i huvudsak ansluta sig till ett yttrande av *landsfogden* i länet, vari ifrågasattes, om det icke vore lämpligt, att dessa bestämmelser komme att överensstämma med de för statens befattningshavare gällande. *Länsstyrelsen och landsfogden i Södermanlands län* gjorde samma erinran i fråga om ordinarie befattningshavare.

Jämväl *polisförbundet* och *riksförbundet* uttalade i yttranden över 1931 års promemoria, att rörande sjukavdrag borde gälla samma bestämmelser som för statens befattningshavare. Polisförbundet befarade, att därest avdraget be-

stämdes att utgöra högst hälften av löneförmånerna, detta i regel skulle komma att bli den andel, som vederbörande kommunala myndighet beslutade som avdrag vid fall av sjukdom.

Från vissa länsstyrelser uttalades betänkligheter mot att göra det ifrågasatta stadgandet i samma mån gällande för extra som för ordinarie befattningshavare. Sålunda uttalade *länsstyrelsen i Örebro län*: Den ifrågasatta bestämmelsen syntes kunna i princip väl godtagas. Beträffande ordinarie befattningshavare skulle då finnas en tidsbegränsning på grund av bestämmelsen i 3 § 1 mom. c) i polislöneförordningen. För extra befattningshavare, som varit anställd vid polisväsendet i mer än två år, skulle motsvarande begränsning vara att söka i stadgandena uti 2 § i polisreglementet, enligt vilka sådan befattningshavare må från tjänsten skiljas, om han »av annan anledning» (än mindre gott uppförande) funnes därför olämplig. Då emellertid olika meningar kunde föreligga, om och när sjukdomen finge anses medföra sådan olämplighet, samt i varje fall en extra befattningshavare, som måste antagas ha annan sysselsättning vid sidan av tjänsten, näppeligen syntes kunna göra anspråk på samma förmån som en ordinarie sådan, hölle länsstyrelsen för sin del före, att rätten till bibehållande av viss del av lönen för extra befattningshavare skäligen borde begränsas till förslagsvis sex månader. En ytterligare anledning till dylik tidsbegränsning för de extra befattningshavarna syntes för övrigt ligga däri att, då statsbidrag för dylik befattningshavare utginge med allenast $\frac{1}{5}$ av lönebeloppet, den ökade utgiften för hållande av vikarie i vida större omfattning drabbade kommunen, än då fråga vore om ordinarie tjänstehavare.

Länsstyrelserna i Blekinge och Jämtlands län framställde på denna punkt anmärkningar av liknande innebörd, dock utan att framlägga något förslag rörande den tid, till vilken begränsning borde ske.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län ansåg rimligt, att ordinarie polisman vid ledighet på grund av styrkt sjukdom tillförsäkrades rätt att åtnjuta halv lön, men ansåg, att extra polisman icke borde garanteras sådan förmån för längre tid än tre månader under ett och samma kalenderår.

Länsstyrelsen och landsfogden i Södermanlands län ansågo, att extra fjärdingsman vid sjukdom, då vikarie erfordras, borde avstå hela sin lön.

1932 års promemoria.

I 1932 års promemoria anfördes i nu förevarande ämne följande:

Den verkställda utredningen har bestyrkt uppfattningen, att i det ifrågasatta avseendet åtgärder böra vidtagas. Att polismännen böra ha rätt att vid sjukdom bibehålla någon del av sin lön, har från alla håll vitsordats vara ett rimligt och berättigat krav. I den mån polisdistrikten antagit särskilda avlöningsbestämmelser, torde sådan rätt också allmänt ha tillförsäkrats polismännen, och jämväl utan sådana bestämmelser torde polismännen vid inträffade sjukdomsfall endast i undantagsfall gå förlustiga hela sin lön. Med hänsyn härtill kan fastställandet av en sådan minimiregel, som i den tidigare promemorian ifrågasatts — med viss jämkning beträffande extra befattningshavare enligt vad nedan omnämnas — endast i mycket ringa mån sägas innebära någon ny förpliktelse för polisdistrikten. Fastställandet av en sådan minimiregel synes å andra sidan vara behövligen med hänsyn till de undantagsfall, då personalens rättmätiga intressen uppenbarligen icke tillgodoses, samt för åstadkommande åtminstone i någon mån av enhetlighet på detta område. Att den

föreslagna bestämmelsen på grund av sin begränsade innebörd skulle kunna medföra konsekvenser i för personalen ogynnsam riktning i de distrikt, där gynnsammare regler redan gälla, torde vara en ogrundad farhåga.

Såsom förut framhållits bör man givetvis på detta område framgå med den största försiktighet, och någon utvidgning av personalens rätt på sätt vissa länsstyrelser föreslagit kan icke förordas. Det måste fasthållas, att man här endast har att göra med minimiregler och att dessa måste anpassas efter vad som kan fordras av mindre bärkraftiga, rena landsbygdsdistrikt.

I fråga om icke ordinarie befattningshavares rätt till lön under sjukledighet synes i jämförelse med det remitterade förslaget en ytterligare begränsning böra äga rum i överensstämmelse med vad som föreslagits av länsstyrelsen i Örebro län och på de skäl, som av denna länsstyrelse anförts. Det förtjänar anmärkas, att det förut omnämnda, av länsstyrelsen i Västerbottens län uppgjorda normallönereglementet även innehåller en begränsning till sex månader i fråga om extra befattningshavare.

På grundval av vad sålunda anförts upprättade utredningsmännen utkast till ändrad lydelse av 1 § i polislöneförordningen, vilket utkast allenast i redaktionellt hänseende avviker från det i det följande närmare omförmälda förslag, som jag har för avsikt att förorda.

Överståthållarämbetet, statskontoret, riksräkenskapsverket och allmänna civilförvaltningens lönenämnd 1932 års yttranden. hava lämnat förslaget utan erinran. *Statskontoret* anför därvid, att förslaget synes hava uppgjorts med vederbörligt hänsynstagande såväl till ifrågavarande befattningshavares berättigade önskemål som till det allmännas intresse samt att detsamma i övrigt förefaller väl avvägt. *Lönenämnden* påpekar, att medan extra befattningshavare inom den allmänna civilförvaltningen på grund av bestämmelserna i 1 avd. 3 kap. av kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356) i regel äger uppbära sjukavlönning allenast vid ledighet för sjukdom, som föranletts av skada till följd av olycksfall i tjänsten, icke-ordinarie befattningshavare vid polisväsendet enligt författningsutkastets 3 mom. skulle äga jämväl under ledighet för annan sjukdom uppbära viss del av lönen.

Såsom av utredningen framgår, utgör det av utredningsmännen framlagda förslaget uttryck för en önskan att tillgodose å ena sidan polismännens berättigade krav på garanti för att under sjukdom få åtminstone i viss omfattning behålla sina löneförmåner och å andra sidan det allmännas intresse av att polisdistrikten icke genom nya bestämmelser påläggas förpliktelser utöver vad som kan fordras även av de mindre bärkraftiga kommunerna. Vad utredningsmännen i detta avseende föreslagit utgör enligt min mening en lämplig avvägning av de intressen, som sålunda äro att tillgodose. Den omständigheten att, såsom lönenämnden påpekat, de icke-ordinarie polismännen skulle i viss mån få en bättre ställning än extra befattningshavare inom den allmänna civilförvaltningen synes icke vara ägnad att väcka betänkligheter, detta med hänsyn dels till de extra polismännens särskilda ställning, dels till den stränga begränsning i förmånerna, som enligt förslaget alltjämt skall kvarstå. Då jag i denna del ansluter mig till förslaget, innebär detta tillika, att jag icke anser mig

Departementschefen.

för närvarande kunna — såsom i de ursprungliga framställningarna hemställt — förorda en reglering genom obligatoriskt gällande författningsbestämmelser av andra spörsmål om rätt till avlöning, än som avses i utredningsmännens förslag. Däremot torde det enligt min mening icke få anses uteslutet att — på sätt länsstyrelsen i Östergötlands län ifrågasatt — ett icke förbindande normalförslag genom statens försorg upprättas till ledning för de beslut, som polisdistrikten kunna hava anledning fatta i andra frågor om rätt till löneförmåner än dem, som reglerats eller regleras genom författningsbestämmelser. Till frågan huruvida dylikt normalförslag bör utarbetas torde jag få tillfälle återkomma i samband med behandling av länsstyrelsens i Östergötlands län nyss avsedda förslag, vilket av statens organisationsnämnd numera överlämnats till socialdepartementet.

2. Lön vid avstängning från tjänstgöring.

Polisförbundets yrkande.

Polisförbundet hemställde i sin här behandlade skrivelse, »att polisman, som av polischef avstängts från eller försatts ur tjänstgöring, skall bibehålla samtliga till honom utgående löneförmåner, intill dess genom beslut av domstol eller poliskollegium annorlunda bestämts samt beslutet vunnit laga kraft».

Gällande bestämmelser om avstängning och försättande ur tjänstgöring.

Polisreglementets 16 och 19 §§ ha följande lydelse:

16 §. »Har befattningshavare gjort sig skyldig till brott eller förseelse av sådan beskaffenhet, att åtal vid vederbörande underrätt finnes böra äga rum, har polischefen att föranstalta om åtals anställande eller, om polischefen ej själv är åklagare, göra anmälan hos allmänna åklagaren i orten, med rätt för polischefen att i sammanhang därmed avstänga den felande från tjänstgöring, till dess i anledning av åtalet blivit över honom slutligen dömt eller domstol annorlunda förordnat.

Beslut om avstängning går genast i verkställighet.»

19 §. »Beträdes befattningshavare med gärning, som är enligt allmän lag straffbar, eller med annan förseelse, må den, som över honom utövar förmanenskap, om det erfordras för behörig ordning i tjänsten, försätta honom ur tjänstgöring. Annan förman än polischefen skall dock omedelbart anmäla sin åtgärd till polischefen, som äger att därom vidare förordna.

Befattningshavare, som försatts ur tjänstgöring, äger rätt påkalla, att hans förseelse så snart ske kan underkastas vederbörlig prövning, men beslutet går genast i verkställighet.»

Jämlikt 22 § må talan icke föras över polischefs beslut, varigenom befattningshavare avstängts från eller försatts ur tjänstgöring.

Polisförbundets motivering.

Enligt *polisförbundet* borde förenämnda bestämmelser innebära, att polisman, som avstängts från eller försatts ur tjänstgöring, skulle få uppbära sina löneförmåner oavkortade, intill dess dömande myndighet annorlunda förordnat. En annan tolkning strede mot polisreglementets föreskrift i 18 §, att polischef icke ägde ådöma någon förlust av löneförmåner eller mistning av tjänsten för längre tid än sju dagar. I praktiken hade emellertid befattningshavare, som av polischef avstängts från eller försatts ur tjänstgöring, gått miste om alla löneförmåner och icke kunnat erhålla något av desamma åter, även om han helt frikänts från straff för den ifrågavarande förseelsen eller det därför ut-

mätta straffet blivit helt ringa och inneburit avsevärt mindre löneförlust än den, avstängningsbeslutet medfört. Han hade på grund av polischefens åtgärd fått vidkännas mistning av löneförmåner från det han försatts ur tjänstgöring och intill dess domen över honom vunnit laga kraft samt därpå ytterligare den lönereducering, som domen tilläventyrs inneburit. Hade befattningshavare anfört klagomål över underdomstols eller poliskollegiums beslut, hade han fått vidkännas löneavdrag ända till dess Kungl. Maj:ts eller överdomstols utslag fallit. Såsom exempel anfördes *dels* att tvenne polismän i Göteborg varit för påstådda förseelser försatta ur tjänstgöring respektive under tiden 17 augusti—3 december 1928 samt 13 juli 1929—14 februari 1930 och för dessa tidsperioder icke åtnjutit någon lön, ehuru de slutligen blivit helt frikända för förseelserna i fråga, *dels ock* att en polisman i Sala varit avstängd från tjänstgöring och berövad nästan alla löneförmåner under en tid av över ett år för påstått brott, för vilket han slutligen av hovrätten blev helt frikänd. — Befattningshavare vid t. ex. statens järnvägar eller postverket, vilka försatts ur tjänstgöring, bibehölle alltid avlöningen intill dess blivit slutligen dömt i saken.

Här må anföras några exempel på stadganden i denna fråga i vissa författningar. *Bestämmelser angående innehållande av lön m. m.*

I det nyss nämnda *avlöningsreglementet den 20 maj 1927 för officerare m. fl.* stadgas i 17 § 2 mom.: »För den, som undergår fängelse eller hålles häktad för brott, skall avlöningen under tiden innehållas, så framt ej befinnes skäligt låta honom uppbära någon del därav. Blir för brott häktad frikänd, skall vad av lönen innehållits till honom utbetalas.»

I *allmänna avlöningsreglementet* den 22 juni 1921 (nr 451) stadgas i 20 § 1 mom.: »Varder tjänsteman avstängd från tjänstgöring eller tagen i häkte, skall hans avlöning under tiden innehållas, så framt ej finnes skäligt låta honom uppbära något därav.»

Det av 1928 års lönekommitté avgivna förslaget till allmänt avlöningsreglemente för ordinarie tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen (st. off. utredn. 1930: 17), upptager i 18 § 1 mom. en bestämmelse av samma innehåll som den i gällande allmänna avlöningsreglemente upptagna men med följande tillägg: »Prövas avstängningsåtgärden hava varit obefogad, eller blir för brott häktad frikänd, skall vad av hans avlöning innehållits till honom utbetalas.» I motiveringen uttalas, att detta tillägg gjorts i förtydligande syfte. — Det bör erinras, att därest ett statens verk från tjänstgöring avstängt någon, som ställts under åtal, detta beslut genast går i verkställighet men att, i händelse av missnöje mot beslutet, talan däremot kan fullföljas hos Kungl. Maj:t.

I *avlöningsreglementet* den 19 juni 1919 (nr 343) för *tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk* stadgas i 21 § 1 mom.: »Varder tjänsteman avstängd från tjänstgöring eller tagen i häkte, skall hans avlöning under tiden innehållas, så framt ej verkets styrelse finner skäligt låta honom uppbära något därav.»

Enligt instruktionen den 14 december 1917 för *landsfogdarna* kan länsstyrelse, som vidtagit åtgärd för landsfogdes ställande under åtal, avstänga honom från tjänstens utövning, intill dess över honom blivit slutligen dömt eller domstolen annorlunda förordnat. Beslut om avstängning går i verkställighet utan

hinder av besvärs anförande. Detsamma gäller enligt instruktionen samma dag för *landsfiskalerna*, dock att avstängning av en landsfiskal även kan ske i det fall att länsstyrelsen suspenderat honom från tjänsten. (Länsstyrelse kan suspendera landsfiskal från tjänst och lön högst tre månader). Landsfogdar och landsfiskaler lyda icke under allmänna avlöningsreglementet utan för dem gäller kungörelse den 14 juni 1917 (nr 472) angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från 1918 års början fastställda avlöningsförmåner för landsstaten. I denna kungörelse stadgas, att den, som i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, »kan förpliktas att under ledigheten frånträda även annan avlöningsförmån än tjänstgöringspenningar, i den mån sådant för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt.»

Slutligen må här erinras om *referat nr 79 i regeringsrättens årsbok för 1929*, varav framgår, att *polischefen* icke i denna sin egenskap utan särskilt be- myndigande äger befogenhet att besluta om minskning i avlöningen åt polisman för tid, under vilken sådan befattningshavare avstängts från tjänstgöring. Avgöranden om innehållande av lön ankomma således å vederbörande kommunala myndighet. Bestämmelser härom kunna tydligen ibland vara meddelade i avlöningsreglementen e. d., som antagits för de hos kommunen anställda, men eljest får detta bero på avgörande i varje särskilt fall.

1931 års pro-
memoria.

I förenämnda 1931 års promemoria yttrades i denna fråga, efter en redogörelse av samma innehåll som här lämnats, följande:

De av polisförbundet anförda exemplen torde utvisa, att det för närvarande kan förekomma fall av löneförlust i samband med avstängning ur tjänst, vilka icke överensstamma med rättvisa och billighet. Åtminstone synes man, utan att träda polisdistriktens självbestämmanderätt för nära, kunna till polislöneförordningen foga en bestämmelse av så begränsat innehåll, att därest polisdistrikt innehållit lön åt en befattningshavare, som avstängts från eller försatts ur tjänstgöring eller tagits i häkte, samt denne befattningshavare sedermera helt frikännes från ifrågavarande förseelse eller brott, vad sålunda innehållits skall till befattningshavaren utbetalas. Längre gående skyldighet torde man icke lämpligen kunna ålägga polisdistrikten, om än en förlust av avlöningsförmåner kan framstå såsom orättvis även i många fall, då befattningshavaren för ifrågavarande förseelse dömts till ett mycket ringa straff. Att innehållande av lön skulle förbjudas, lär icke kunna ifrågasättas.

Det bör påpekas, att i nämnda promemoria således icke föreslogs någon reglering av polisdistrikts rätt att *innehålla* lön vid avstängning eller försättande ur tjänstgöring — vilket såsom framgår av det ovanstående reglerats beträffande vissa statens befattningshavare — utan endast en bestämmelse om skyldighet för polisdistrikt att *återbetala* lön i visst fall, då sådan blivit av polisdistriktet innehållen.

1931 års ytt-
randen.

I intet av 1931 års yttranden framställdes erinran mot en sådan regel, som i promemorian förordats. Från vissa håll ifrågasattes emellertid att gå längre. Sålunda yttrade *länsstyrelsen i Gotlands län*: Ifrågasättas kunde, om icke med hänsyn till billighet och rättvisa en bestämmelse borde meddelas av innehåll att, om befattningshavare, som avstängts från tjänstgöring

på grund av begången förseelse, helt frikännes *eller* dömes till allenast ett ringa straff — vars maximum borde angivas — innehållen lön skulle utbetalas till befattningshavaren helt eller delvis. Den från tjänstgöring avstängde komme i annat fall att få lida två straff, av vilka det av domstol ej ådömda kunde bliva det mest kännbara. En dylik anordning syntes föga överensstämma med nutida rättsuppfattning.

Samma ståndpunkt intogs av *länsstyrelsen i Skaraborgs län*, som yttrade, att den föreslagna skyldigheten syntes böra utsträckas att gälla jämväl för sådana fall, där straffet för förseelsen utmättes så lågt, att avstängningsbeslutet måste framstå såsom icke tillräckligt motiverat. På grund härav ifrågasatte länsstyrelsen, om icke den tilltänkta bestämmelsen borde givas den innebörd, att återbetalande av innehållen lön städse skall äga rum, där ej för förseelsen eller brottet ådömes urbota bestraffning eller mistning av tjänsten under mera än en månad.

Länsstyrelsen i Södermanlands län åberopade yttrande av *landsfogden i länet*, vilken förklarade sig icke kunna dela betänkligheterna mot att ålägga polisdistrikten återbetalning av innehållen lön även då befattningshavaren dömts till ett mycket ringa straff utan tvärtom ansåg billighetsskäl tala för att återbetalning skedde även i dessa fall, möjligen dock efter särskild prövning efter för handen varande omständigheter.

Liknande ståndpunkt synes hava intagits av *länsstyrelserna i Jönköpings, Hallands och Gävleborgs län* ävensom av *länsstyrelsen i Kalmar län*, som anförde, att till 1 § i polislöneförordningen syntes böra tilläggas en bestämmelse av samma innehåll, som nu stadgas i allmänna avlöningsreglementet, dock med det tillägg som 1928 års lönekommitté förordat.

Styrelsen för föreningen Sveriges stadsfiskaler anförde: Att innehållen lön borde utbetalas, om vederbörande helt frikändes, vore uppenbart. Men även om förseelsen varit av synnerligen obetydlig art och ådragit endast ett mycket ringa straff, krävde hänsynen till rättvisa och billighet, att den innehållna lönen helt eller delvis utbetalades. Förhållandena kunde vara sådana, att ett avstängningsbeslut icke varit av nöden, ja måste framstå såsom uppenbart maktmissbruk. Med hänsyn till de svåra konsekvenserna av ett sådant beslut borde detta kunna överklagas. Ändring härutinnan borde ske. Hänsynen till disciplinen syntes vara fullt tillgodosedd med ett stadgande, att beslutet utan hinder av anförda besvär skulle gå i verkställighet. Genom en sådan ändring skulle man vinna möjlighet att utreda, om det i ett visst fall varit onödigt att tillgripa ett så kraftigt medel som avstängning ur tjänstgöring, och därmed även möjlighet att avgöra, i vad mån utbetalning av den innehållna avlöningen skäligen borde äga rum.

Föreningen Uppsala läns landfiskaler uttalade i ett till länsstyrelsen avgivet yttrande i frågan, att det i andra fall än vid frikännande borde ankomma på länsstyrelses eller annan statlig myndighets beprövande att förplikta polisdistrikt, som vid avstängning innehållit löneförmåner, att till befattningshavaren utgiva vad som innehållits eller del därav.

Riksförbundet hade intet att erinra mot förslaget, under det att *polisförbundet* påyrkade jämväl en bestämmelse av sådant innehåll, att befattnings-

havare, som avstängts från tjänstgöring, skulle äga uppbära minst hälften av avlöningen.

Slutligen bör anmärkas, att *poliskammaren i Göteborg* i ett till länsstyrelsen avgivet yttrande anförde, att de för staden gällande avlöningsbestämmelserna innehölle ett stadgande, enligt vilket befattningshavarna vid avstängning från tjänstgöring som regel vore skyldiga att avstå sin lön, samt att på grund härav möjlighet att återbetala innehållen lön för närvarande vore utesluten. Poliskammaren ansåge det rättvist och billigt, att reglering härav skedde på sätt i promemorian föreslagits. Jämväl *polismästaren* i Stockholm har ansett intet vara att erinra mot förslaget.

1932 års promemoria.

I 1932 års promemoria anfördes i förevarande del, att av vad där anförts syntes framgå, att en bestämmelse sådan som den förut föreslagna kunde vara av behovet påkallad och borde meddelas. Mera tveksamt syntes vara, hurvida det icke kunde vara skäl att gå längre såtillvida, att utbetalande av innehållen lön gjordes obligatoriskt även i fall, då den, för vilken lön innehållits, visserligen icke blivit frikänd men dömts till ett mycket ringa straff. Utan tvivel kunde enligt utredningsmännens mening omständigheterna därvid ofta vara sådana, att vederbörande borde vara berättigad att utfå sin lön eller viss del därav. Avgörandet härav kunde emellertid knappast göras direkt beroende av det utdömda straffets art utan måste bero på en prövning av samtliga omständigheter i varje särskilt fall. Vid sådant förhållande ansågo utredningsmännen det icke vara riktigt att meddela bestämmelser härom i polislöneförordningen.

Den nya bestämmelsen skulle enligt utredningsmännens förslag upptagas såsom 4 mom. i polislöneförordningens 1 §.

I 1932 års yttranden har utredningsmännens förslag i nu förevarande del lämnats utan erinran.

Departementsschefen.

Ej heller jag finner skäl till någon anmärkning utan tillstyrker bifall till detsamma.

Föredragande departementschefen uppläser härefter inom socialdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m.* samt hemställer, att förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
B. Spångberg.